

ОПШТИНА РАЖАЊ
ГРАЂАНСКИ ВОДИЧ КРОЗ
НАЦРТ ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ЗА 2025. ГОДИНУ

Октобар, 2024

I УВОД:

Основна сврха овог документа је да вам пружимо најважније информације о планираном буџету за 2025. годину, као и околностима и одлукама којима смо се водили приликом његовог састављања.

С обзиром да се приходи убирају делом од опорезивања грађана, наша је обавеза да њиме располажемо у интересу грађана и да на разумљив начин презентујемо структуру буџета.

Овај документ је намењен свим грађанима који желе да се ближе обавесте о плановима локалне самоуправе којима се дефинише прикупљање и трошење новца и да прате реализацију постављених циљева.

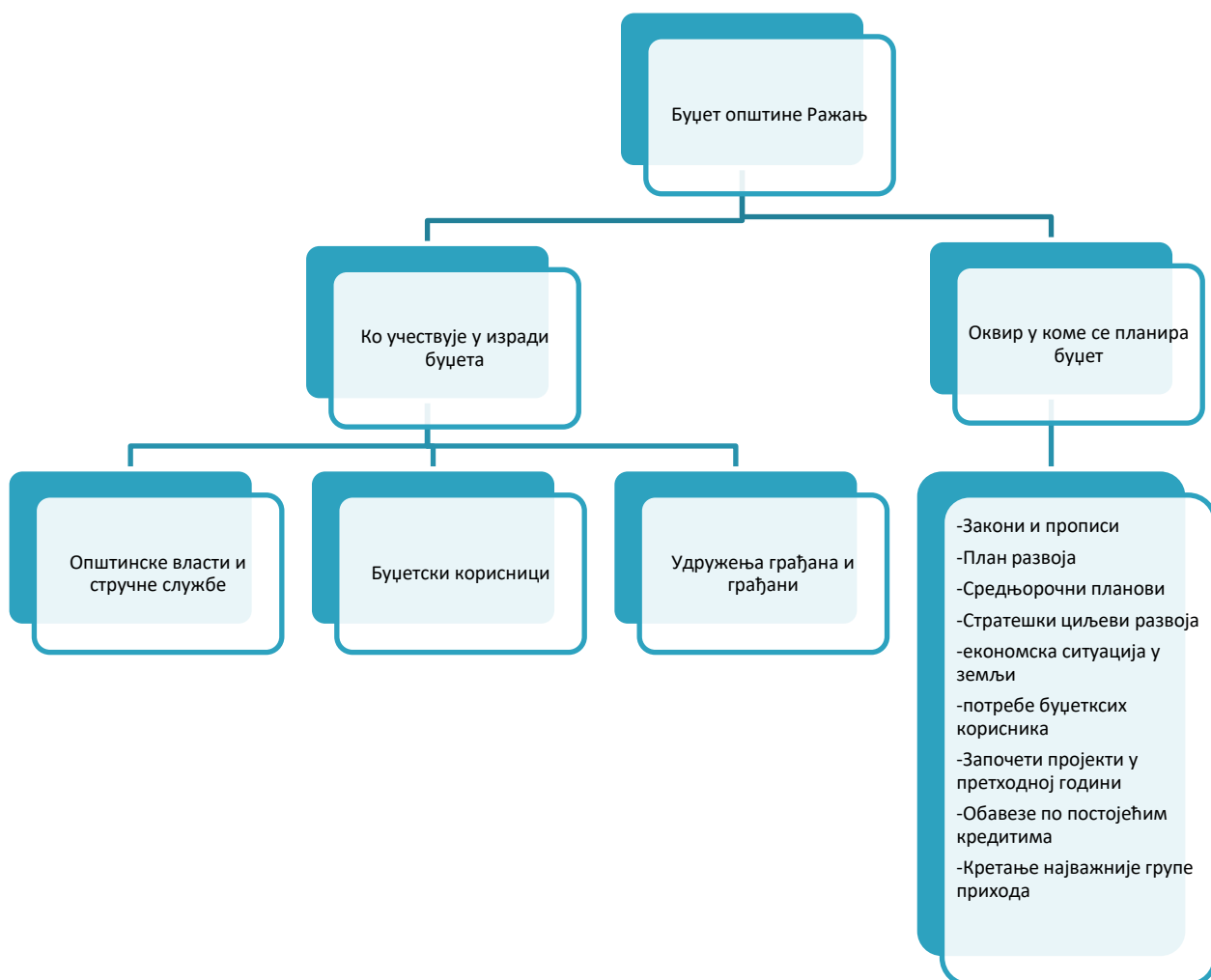
Овај документ је настао као потреба да се обезбеди веће укључивање јавности у буџетирању и представља једну од активности предвиђених антикорупцијским планом у оквиру области 16. Јачање механизма грађанског надзора и контроле у процесу планирања и реализације буџета ЈЛС, циља 16.1 и мере 16.1.4-која се односи на израду Грађанског водича кроз буџет ЈЛС:

Буџет општине Ражањ је правни документ, доноси се у облику одлуке, утврђује план прихода и примања и расхода и издатака општине за годину дана. У идеалном случају приходи и примања и расходи и издаци се налазе у равнотежи, што значи да општина троши онолико колико заради. У случају да су расходи и издаци већи од прихода и примања, буџет је у дефициту, у супротном је у суфициту.

Из општинског буџета се током године плаћају све обавезе локалне самоуправе Исто тако се у буџету сливају приходи из којих се подмирује те обавезе Председник општине и локална управа спроводе политику општине а буџет је основ за спровођење те политике.

Приликом дефинисања буџета они морају да се воде законским прописима, стратешким приоритетима развоја и другим елементима као што је приказано на слици 1.

Слика 1:

Процес припреме буџета

Годишњи циклус започиње извештајем о учинку остварених циљева дефинисаних за поједине програме и програмске активности и врши се оцена о успеху постигнутог у претходном периоду: врши се анализа спроведених мера, потрошње и постигнутих циљева у претходној години. Разматрају се нове мере којима би се побољшало спровођење политика у случају да се не остварују утврђени циљеви

Доноси се план за увођење родно одговорног буџетирања, одређују се програмске активности код којих се постављају родно опредељени циљеви.

На основу упутства Министарства финансија израђују се инструкције за припрему буџета, према инструкцијама буџетски корисници припремају своје финансијске планове (за три године) и достављају предлоге истих Одељењу за привреду и финансије Општине Ражањ

□ Затим буџетски корисници и Одељење за привреду и финансије врше усаглашавање око коначног износа средстава који ће буџетски корисници имати на располагању у наредној години. Одељење за привреду и финансије припрема Нацрт Одлуке о буџету и доставља га Општинском већу на разматрање и усвајање.

□ Потом Општинско веће усваја предлог Одлуке о буџету и шаље га скупштини на разматрање и усвајање. Одборници имају право да подносе амандмане на предлог буџета и на тај начин утичу на расподелу новца у буџету и сврху његовог трошења. Скупштина општине усваја буџет до 20. децембра текуће године и он се примењује од 1. јануара наредне године.

Како настаје буџет општине:

Трошкови из групе конта 41-Расходи за запослене планирани су према Упутству Министарства финансија за израду буџета локалних власти за 2025. годину са пројекцијама за 2026. и 2027. годину. Маса средстава за плате остала је на нивоу просечне месечне исплате за септембар месец увећана за минули рад.

Даље, трошкови из групе конта 42-Коришћење роба и услуга и 45-Субвенције, реално су планирани, нарочито за извршавање расхода

на име сталних трошкова (421-Стални трошкови), а у оквиру субвенција, подразумевало се рационално коришћење средстава и њихових намена. Субвенције су на нешто мањем нивоу у односу на прошлу годину по задњем ребалансу за 700.000 динара, а већим делом су усмерене за развој и унапређење пољопривреде (65 % укупно опредељених средстава за субвенције опредељено је за пољопривреду-4.100.000 динара, 16 % је опредељено за субвенционисање ЈП „Комуналац“ за покриће трошкова водоснабдевања-1.000.000 динара, и 19% за развој и унапређење стамбених заједница-1.200.000 динара).

У оквиру групе конта 48-Остали расходи, трошкови су планирани у складу са рестриктивном политиком, која се спроводи у циљу одрживог нивоа дефицита.

ИЗДАЦИ БУЏЕТА-КАПИТАЛНА УЛАГАЊА

Капитални пројекти су део Плана развоја општине Ражањ, Средњорочног плана општине Ражањ и Стратегије одрживог развоја

У одлуци о буџету општине Ражањ за 2025. годину предвиђени су следећи капитални издаци.

За реконструкцију улица издвојено је 5,2 милиона динара.

За суфинансирање изградње рециклажног дворишта издвојено је 12.300.000 динара, вредност пројекта је око 60 милиона динара. Очекује се суфинансирање надлежног министарства.

За унапређење енергетске ефикасности зграде ОШ "Вук Караџић" Витошевац, издвојено одељење у Скорици, издвојено је 6.745.000 динара, очекује се да ће то бити преузета обавеза а да ће 50% вредности бити утрошено у 2024. години.

За набавку земљишта у спроведеном поступку експропријације (накнадна исплата власницима земљишта) у селу Прасковчу, издвојено је 50.000 динара

У оквиру пројекта „Услуге социјалне заштите: превазилажење дистанце и сиромаштва“ за набавку аутомобила, опредељено је из средстава донације 1.736.000 динара.

За израду пројекта препарцелације издвојено је 150.000 динара.

За капитално одржавање зграда општинске управе опредељено је 800.000 динара.

Код Буџетског фонда за заштиту животне средине издвојено је 1.300.000 динара за набавку опреме (контејнери и слично), неопходне за проширење активности прикупљања комуналног отпада на већи број насељених места.

Капитална улагања у 2025. години, у великој мери зависиће од одобрених пројеката које ће општина Ражањ кандидовати по конкурсима надлежних министарстава, страних донатора и европских фондова, расположивих вишкова средстава и могућим дефицитом до 10% остварених прихода.

Након утврђивања реалног вишка прихода почетком 2025. године, извршиће се по предлогу корисника, приоритетима, сагласно постављеним циљевима у Стратегији одрживог развоја општине Ражањ 2014-2025. и Планом развоја општине Ражањ расподела нераспоређеног вишка прихода из ранијих година за нове капиталне пројекте за које не могу да се обезбеде додатна средства из других фондова и извора.

II ПРИХОДИ БУЏЕТА

Укупни јавни приходи и примања општине Ражањ износе 369.807.000 динара. Буџетски приходи и примања општине Ражањ за 2025. годину износе 363.442.000 динара, 300.000 јесу сопствени и остали приходи буџетских корисника, а средства донација чине 6.065.000

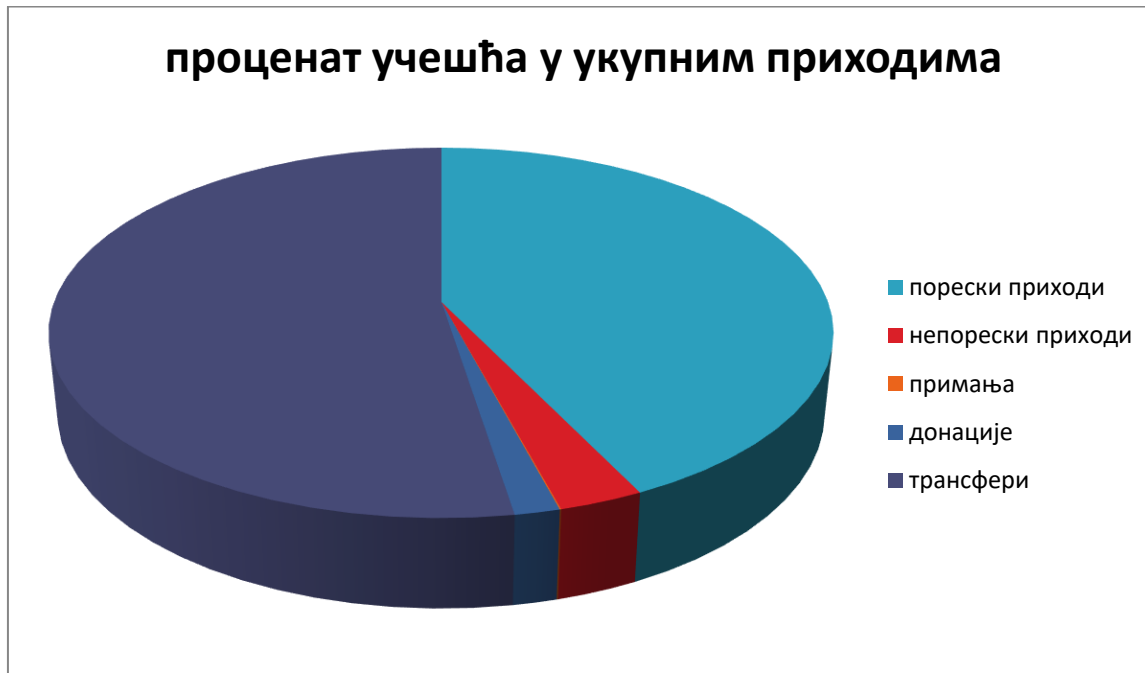
Структуру буџетских прихода и примања у 2024. години чине следећи приходи:

- Порески приходи -158.254.000 динара (42,7%) укупних прихода буџета)- остварују се по основу пореза на зараде, пореза на имовину, порезе на добра и услуге и друге порезе
- Непорески приходи – 10.946.000 динара (3%) укупних прихода буџета)-приходи који се убирају за коришћење јавних добара, за пружање одређених јавних услуга, приходи који се остварују због употребе јавне имовине и сл.
- Донације- 6.065.000 (1,6%)
- Трансфери од Р. Србије 194.092.000 динара (52,4)% укупних прихода буџета)-Подразумевају пренос новца од нивоа Републике Србије општинском нивоу власти
- Примања од продаје земљишта-150.000 динара (0,04%)

Пренета средства из ранијих година опредељена су у износу од 28.225.000 динара већим делом су опредељена за набавку машина и опрема, израде планске и пројектно техничке документације, за финансирање пружања услуга помоћ у кући, одржавање локалних и атарских путева, за суфинансирање центра за прикупљање отпада и изградњу рециклажног дворишта, рушење дотрајалих објеката, за унапређење енергетске ефикасности школе у Скорици.

Накнадно ће се утврдити реални вишкови по завршном рачуну за 2023. годину и извршити њихова расподела у буџету намењена капиталном улагању те се позивају грађани да дају своје предлоге сагласно постављеним стратегијама, општим приоритетима за улагање у нове капиталне пројекте.

Слика 2. Графички приказ структуре прихода буџета

Уколико искључимо наменске трансфере и донације из 2024. године, осим редовних наменских трансфера за социјалну заштиту и припремни предшколски програм (планирају се и у 2025. години), повећање прихода у 2025. години у односу на планиране приходе у 2024. години је 3,9% (13.776.000).

Слика 3: Шта се променило у односу на 2024.годину

Повећали су се:

- порез на доходак, добит и капиталне добитке за 18.197.000 (18,1%)
- порез на имовину за 80.000 (0,3%)
- порез на добра и услуге за 476.000 (7,4%)
- комунална такса за истицање фирме за 1.000.000 (10,2%)
- Други приходи (приходи од имовине, приходи од продаје добара и услуга, новчане казне, мешовити приходи) за 1.524.000 (16,7%)

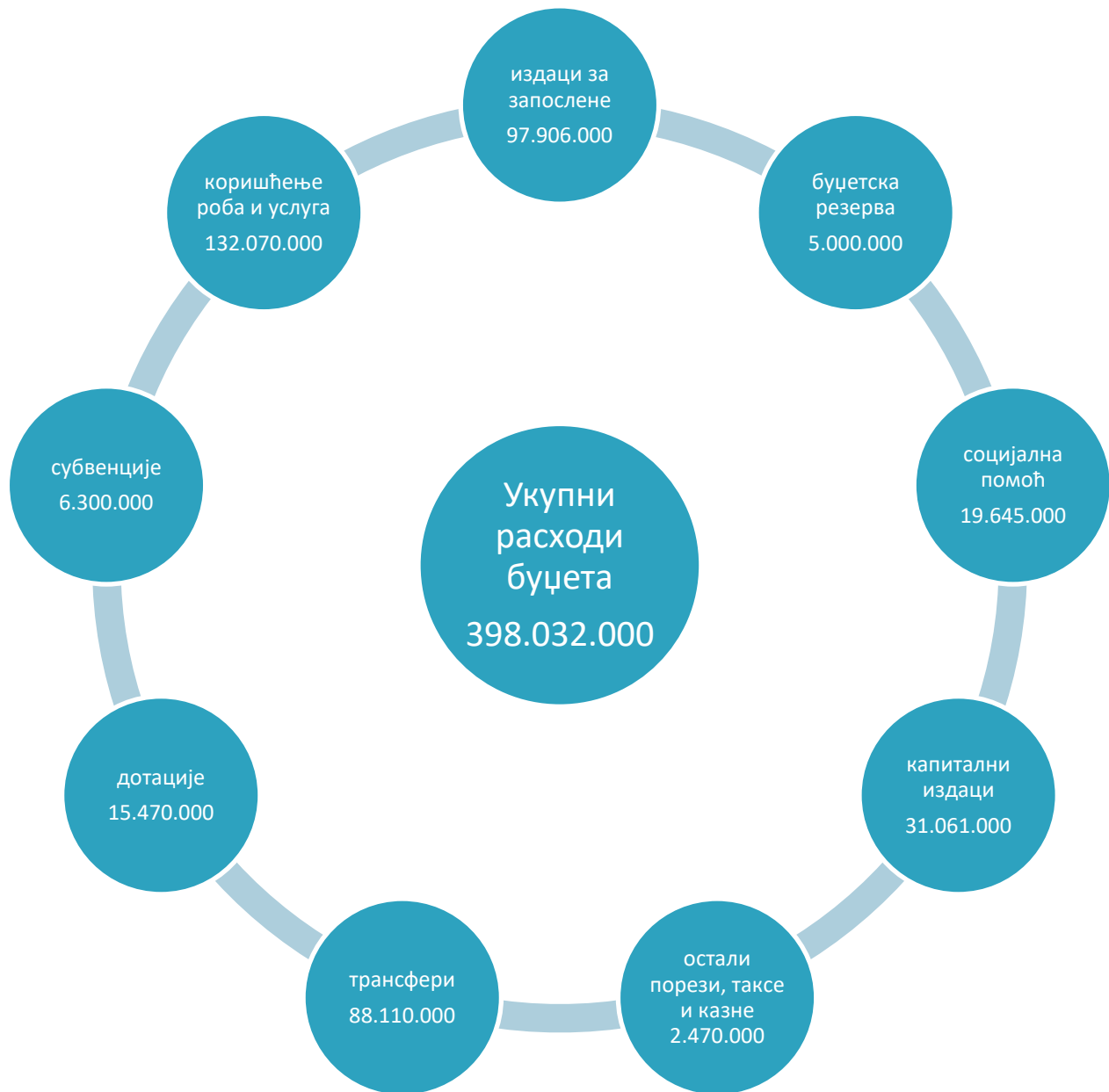

Смањили су се:

- трансфери за 25.640.000 (11,6%)
- примања од продаје земљишта за 450.000 динара (75% мање)

III НА ШТА СЕ ТРОШИ НОВАЦ?

Слика 4

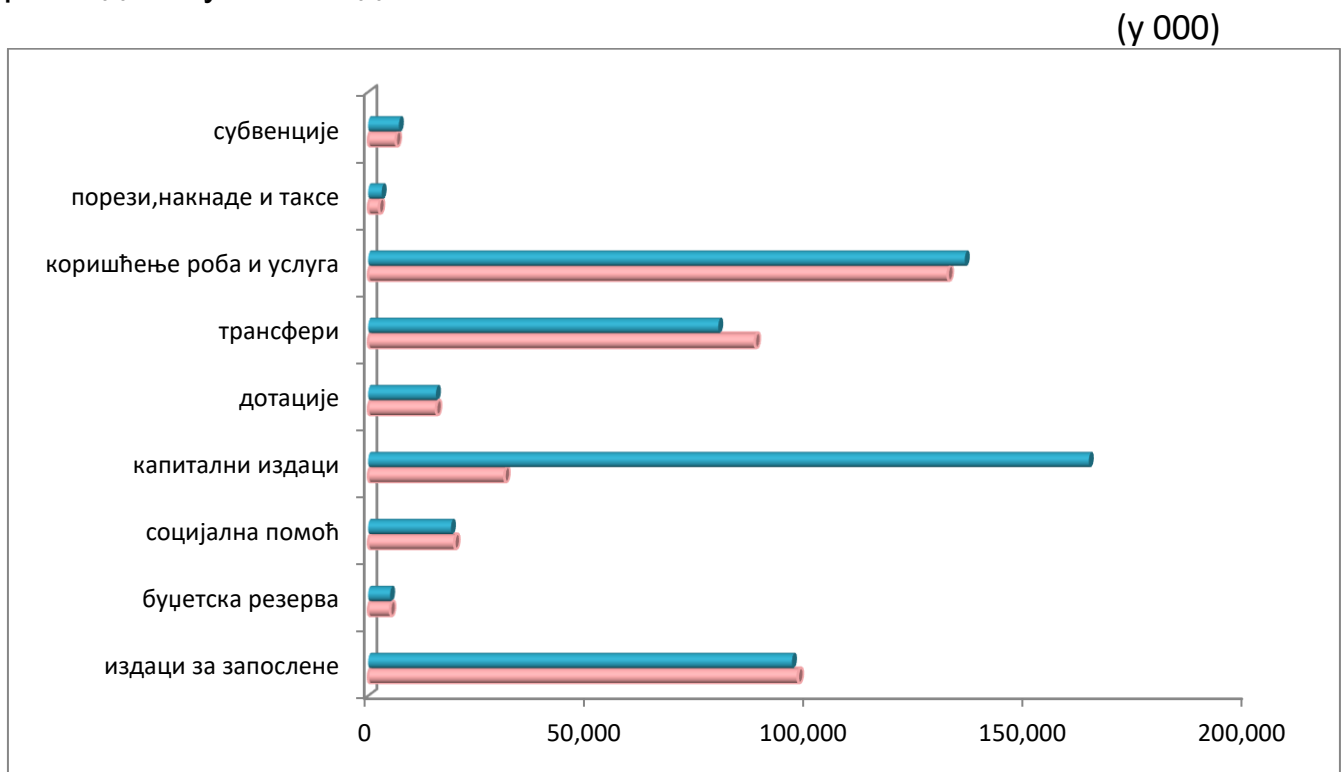

1. Расходи за запослене представљају све трошкове за запослене, како у Општинској управи тако и код буџетских корисника-Председника општине, Скупштине општине, Предшколске установе, Туристичке организације и Дома културе (зараде, социјални доприноси и порези на зараде, јубиларне награде, накнаде за путне трошкове, накнаде за одлазак у пензију, новогодишње пакетиће и др.). Конкретно за плате радника одлази 88.348.000 динара (22,1% укупних трошкова).
2. Коришћење роба и услуга обухвата сталне трошкове (банкарске провизије, трошкове комуналних услуга, трошкове осигурања, услуге комуникација, интернета, електричне енергије и сл.), трошкове путовања, трошкове услуга по уговору (компјутерске услуге, услуге усавршавања запослених, услуге информисања, стручне услуге, трошкове репрезентације и угоститељства, трошкове медија у складу са законом о јавном информисању и др.) специјализоване услуге (услуге анализа вода, геодетске услуге, услуге мртвозорника и др.), трошкове текуће поправке и одржавања опреме и зграда, трошкове материјала (горива, канцеларијског материјала, резервних делова, алата, материјала за одржавање хигијене и др.)
3. Трансфери су средства која општина пребацује другим нивоима власти за унапређење и развој здравства, социјалне заштите, образовања и чији су корисници Дом здравља у Ражњу, Центар за социјални рад Ражањ и две основне школе на територији општине Ражањ, као и школа основног музичког образовања из Алексинца која има издвојено одељење у Ражњу.
4. Дотације су средства која се по спроведеним јавним конкурсима, према усвојеним правилницима и прописима, на предлог комисије додељују удружењима грађана и НВО (милион динара), Добровољном ватрогасном друштву-500.000 динара, ловачким удружењима-500.000, верским организацијама (3 милиона динара), спортским организацијама (6 милиона динара), удружењима у области пољопривреде (700.000) и заштите животне средине (60.000), 2 милиона динара у области културе. Део дотација у износу од 160.000 динара опредељен је за финансирање редовног рада политичких странака. За рад Црвеног крста општине Ражањ, за реализацију програма рада ове установе у виду дотација опредељено је 1.550.000 динара.
5. Субвенције су средства која су опредељена за финансирање разлике у економској цени воде и цене воде које ЈКП „Комуналац“ фактурише грађанима за утрошену количину воде (милион динара). Део субвенција опредељен је за развој и унапређење пољопривреде у износу од 4.100.000, за субвенционисање

набавке пољопривредне опреме, механизације и набавку садног материјала, а за подршку стамбеним заједницама издвојено је 1,2 милиона динара.

6. Остали расходи односе се на расходе за таксе, накнаде штете, порезе, ночване казне и пенале.
7. Трошкови социјалне заштите односе се на трошкове исплата социјалне помоћи за различите категорије становништва и за пружање дневних услуга у заједници старим лицима и особама са инвалидитетом.
8. Буџетска резерва представља новац који се користи за непланиране сврхе и у сврхе за које се у току године покаже да су неопходна додатна новчана средства
9. Капитални расходи су трошкови за основна средства (зграде и грађевинске објекте, машине и опрему, земљиште и слично) која су у власништву општине.

Слика 5: Структура расхода и издатака у 2025. години и поређење са расходима у 2024. години.

2024

2025

Највеће одступање јавља се код капиталних издатака. Овде ће се извршити корекција накнадном расподелом вишкова из ранијих година током 2025.године и опредељивањем ових средстава за капиталне издатке, као и привлачењем додатних средстава од донатора и других нивоа власти која нису предвиђена Одлуком о буџету. У вези са тим позивају се заинтересоване стране на територији општине Ражањ да дају своје предлоге, мишљења и сугестије везане за капитална улагања, а које ће се узети у разматрање приликом одлучивања о расподели нераспоређених вишкова из ранијих година.

Општина Ражањ не планира да се додатно задужује у 2025. години обзиром да није одобрен буџетски дефицит изнад 10%.

IV ПРОГРАМСКО ТРОШЕЊЕ

Буџет општине Ражањ је програмски буџет, што значи да је новац намењен за програме који доприносе испуњавању стратешких циљева развоја општине Ражањ. Највећи део средстава опредељен је за функционисање локалне самоуправе, а колико је процентуално учешће по осталим програмима дато је у табеларном прегледу (слика 6).

Слика 6: Табеларни преглед расхода по програмима

Назив програма	План за 2025	% учешће у укупним расходима и издацима
Програм 1.Урбанизам и просторно планирање	2.700.000	0,6
Програм 2. комуналне делатности	21.820.000	5,4
Програм 3.локални економски развој	0	0
Програм 4. Развој туризма	3.954.000	0,9
Програм 5. Развој пољопривреде	6.400.000	1,6
Програм 6. Заштита животне средине	17.140.000	4,3
Програм 7. Путна инфраструктура	45.360.000	11,4
Програм 8. Предшколско васпитање	44.800.000	11,3
Програм 9. Основно образовање	51.815.000	13
Програм 11. Социјална и дечија заштита	43.830.000	12,3
Програм 12. Примарна здравствена заштита	13.000.000	3,2

Програм 13. Развој културе	9.540.000	2,4
Програм 14. Развој спорта и омладине	6.435.000	1,6
Програм 15. Локална самоуправа	111.534.000	28
Програм 16. Политички систем локалне самоуправе	12.959.000	3,2
Програм 17. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	6.745.000	1,7
Укупно	398.032.000	

За ПРОГРАМ 5 уведено је **родно буџетирање**, у смислу да је одређен Циљ-Стварање услова за развој и унапређење пољопривредне производње, а главни индикатор, Број корисника субвенција намењених пољопривреди посматра се посебно за жене, посебно за мушкарце. У 2023 години, субвенције користе 56 мушкараца и 10 жена, а у 2024. Години право на субвенције очекује се код 55 мушкараца и 17 жена, док је циљна вредност за 2025. годину 55 мушкараца и 18 жена. Вредност индикатора у 2026. години је 56 мушкараца и 19 жена и 2027.године 56 мушкараца и 19 жена. Извор верификације је извештај о датим субвенцијама.

За програм 11 –Социјална и дечија заштита, ПА: 0901-0003- Дневне услуге у заједници извршено је такође родно буџетирање. **Циљ програмске активности** је унапређење доступности и ефикасности дневних услуга у заједници за старе особе и особе са инвалидитетом а мери се бројем корисника услуга. Обзиром да је планом извршено **увођење родног буџетирања** за ову програмску активност прати се посебно за кориснике услуга женског, посебно за кориснике услуга мушког пола. Према евиденцији и извештају пружаоца услуге, у 2023. години услугу је добило 17 мушкараца и 59 жене, у 2024. години очекује се да услугом буде покривено 82 корисника, од тога 24 мушкараца и 58 жена. Циљ је да у 2025. години услугом буде покривено 58 жена и 24 мушкараца, циљне вредности за 2026. годину су 58 жена и 24 мушкарца, а за 2027. годину 60 жена и 25 мушкараца. Извор верификације јесу извештаји геронтодомаћица и пружаоца услуге.

За програм 14- РАЗВОЈ СПОРТА И ОМЛАДИНЕ

ПА 1301-0001- Подршка локалним спортским организацијама удружењима и савезима

У оквиру овог програма врши се и праћење према родности, тачније сагледава се број програма намењених женама и девојчицама, тј. програма у којима су и оне укључене.Прати се број жена и мушкараца ангажованих у свим клубовима. У 2023. години било је 121 мушкарац и 56 жена, очекивана вредност до краја 2024. Године је 163 мушкараца и 51 жена. Циљ је да се повећа број девојчица у 2025. години на

56, 2026. године да буду 165 мушкараца и 60 жена, а 2027. године 165 мушкараца и 62 жене.

ПРОГРАМ 4:ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА

Програмска активност 1502-0001 Управљање развојем туризма

Код овог програма такође се врши уродњавање и прати број пружаоца услуге у етно газдинствима према полу, присутност мушкараца и жена на едукацијама намењеним развоју и унапређењу туризма, и предузимају се мере и активности у смислу јачања жена на селу и понуде из домаће радиности, кроз заједничке наступе и посете сајмовима и манифестацијама Туристичке организације општине Ражањ и удружења жена са територије општине Ражањ.

Реално је очекивати остварење планираног буџета Општине Ражањ за 2025. годину у проценту изнад 98%.

Општина Ражањ се захваљује својим грађанима који су издвојили време и прочитали овај документ.

Позивамо све грађане да се укључе у буџетске процесе и допринесу транспарентнијем раду јавне управе у будућности.

Своје предлоге, сугестије, идеје могу да доставе електронски, путем маила, budzetrazanj@gmail.com или у писаној форми на адресу Општине Ражањ, Трг Светог Саве бр.33, 37215 Ражањ са назнаком „Предлози и сугестије за израду буџета за 2025.годину“

